

Plangebied Damiate,
gemeente Haarlem

Archeologisch bureauonderzoek

Diederik Bente

versie 1.3
13-2-2019

Arcure
06-24831553
d.bente@arcure.nl

Inhoudsopgave

Samenvatting.....	3
1 Inleiding.....	5
1.1 Aard en doel van het bureauonderzoek.....	5
1.2 Afbakening van het plan- en onderzoeksgebied.....	6
1.3 Administratieve gegevens.....	7
1.4 Huidige situatie en toekomstig gebruik.....	7
1.5 Overheidsbeleid.....	9
2 Resultaten.....	10
2.1 Landschapsgeschiedenis.....	10
2.2 Archeologie.....	12
2.3 Bodemverstoringen.....	15
3 Gespecificeerde archeologische verwachting.....	17
4 Conclusie en advies.....	18
4.1 Conclusie.....	18
4.2 Advies.....	18
5 Geraadpleegde bronnen.....	19

Samenvatting

In dit archeologisch bureauonderzoek is het terrein van het vroegere Damiate-college in de wijk Schalkwijk onderzocht. Hier ontwikkelt BEMOG een plan om twee bouwblokken met ca. 155 woningen te realiseren. Doel van het onderzoek was het in kaart brengen van de mogelijk aanwezige archeologische waarden en de effecten die de nieuwbouwplannen hierop zouden kunnen hebben.

Op grond van het onderzoek is een specifiek archeologisch verwachtingsmodel opgesteld. Het plangebied ligt op een vroegere strandvlakte met daarop veen. Het geheel wordt afgedekt met een circa 3,4 m dik opgebracht zandpakket. De top van de strandvlakte-afzettingen ligt op meer dan 4 m -Mv. De strandvlakte heeft volgens de Archeologische Beleidskaart van Haarlem een lage archeologische verwachting. Dit gebied buiten de strandwallen was te nat en te laag gelegen voor bewoning. Wel kunnen kleine, relatief droge opduikingen in het toenmalige waddegebied gebruikt zijn voor jacht- of extractiekampjes. Agrarische nederzettingen of grafvelden zijn hier niet te verwachten. Het veengebied, dat zich vanaf het Late Neolithicum hier ontwikkelde, was te nat om te kunnen bewonen. Mogelijk dat in drogere delen van het veen nederzettingen uit de IJzertijd of Romeinse tijd kunnen voorkomen. Aanwijzingen hiervoor zijn er niet. Als dit al het geval was, zullen de resten er van met de erosie van de toplaag vanaf de Middeleeuwen en vooral door het opbrengen van het ophoogzand in de jaren 1960 verdwenen zijn. Pas in de Middeleeuwen wordt het veengebied ontgonnen en vindt er bewoning in het veen plaats. Het plangebied lag echter buiten de oorspronkelijke ontginningsas van het gebied Roopolder, zodat er geen bewoning uit de Middeleeuwen of de Nieuwe tijd te verwachten is. Het gebied is altijd als weiland gebruikt.

Daarmee zouden alleen op mogelijke kleine opduikingen op de strandvlakte archeologische resten uit het Midden- of Late Neolithicum aanwezig kunnen zijn. Als dergelijk microreliëf aanwezig is, ligt het in ieder geval dieper dan 4 m -Mv. Naar verwachting zullen de diepste ontgravingen t.b.v. het bouwplan Damiate (de bouwputten van de parkeergarages en de nieuwe gracht in het zuiden) deze diepte niet bereiken. Wel zullen heipalen de top van de strandvlakte doorboren. De verstoring hierdoor is gering en zou kunnen worden opgevangen door grondvervangende i.p.v. grondverdringende funderingspalen te gebruiken.

Voor het plangebied geldt een lage archeologische verwachting. Dit betreft mogelijke steentijd-jachtkampjes op kleine verhogingen in het toenmalige strandvlaktelandschap. Het is echter niet bekend of dergelijke opduikingen in het plangebied aanwezig zijn.

Omdat de bodemingrepen t.b.v. de geplande nieuwbouw naar verwachting deze horizont op meer dan 4 m -Mv niet zullen bereiken, is er geen bedreiging voor mogelijk aanwezige archeologische waarden aan te nemen. De funderingspalen zullen dit strandvlakte-niveau wel raken, maar de mogelijke verstoring is gering en zou opgevangen kunnen worden met grondvervangende palen. Jongere archeologische nederzettingen of grafvelden zijn niet te

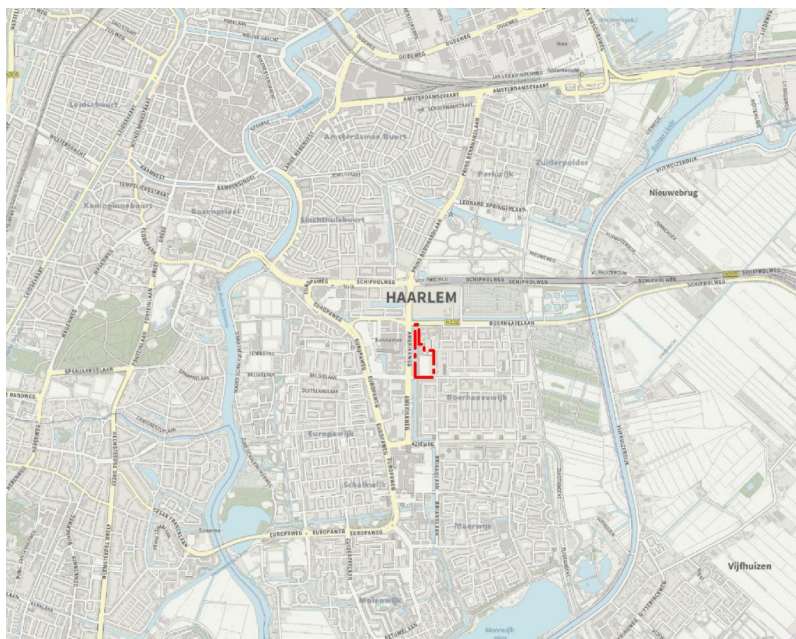
verwachten.

Opdrachtgever wordt geadviseerd te controleren of er geen ontgravingen dieper dan 4 m -Mv zijn te verwachten en of de gemeente Haarlem, als bevoegd gezag, het gebruik van heipalen acceptabel vindt of grondvervangende funderingspalen wenselijk acht. Indien de bodemingrepen tot boven de 4 m -Mv (= 3,40 m -NAP) blijven, worden geen archeologische vervolgacties geadviseerd.

1 Inleiding

1.1 Aard en doel van het bureauonderzoek

In het westen van de wijk Schalkwijk, op de plaats waar tot voor kort het Damiatecollege stond, ontwikkelt BEMOG Projectontwikkeling ca. 130 woningen, verdeeld over twee bouwblokken. Hiervoor wordt een nieuw bestemmingsplan opgesteld. Daarom dient duidelijk te worden of er archeologische waarden aanwezig kunnen zijn, waarmee rekening moet worden gehouden bij de planvorming. Dit bureauonderzoek is uitgevoerd om in kaart te brengen wat er archeologisch bekend is over het gebied en de directe omgeving en wat er te verwachten is. Doel van het archeologisch bureauonderzoek is het opstellen van een specifieke archeologische verwachting aan de hand van bestaande bodemkundige, archeologische en bouwkundige informatie. Archeologische resten zijn niet willekeurig verspreid over het landschap, maar sterk gerelateerd aan bepaalde landschapsvormen en bodemkenmerken. Door gegevens over bekende vindplaatsen om het plangebied te combineren met de gereconstrueerde landschapsgeschiedenis, kan bepaald worden of er archeologische waarden in het plangebied aanwezig kunnen zijn en wat de aard, datering en diepteligging daarvan is. Hierbij wordt ook nagegaan of eerdere bodemingrepen de gaafheid en conservering van mogelijke archeologische resten beïnvloed kunnen hebben. Tot slot wordt de archeologische verwachting geconfronteerd met de geplande bodemingrepen, zodat inzichtelijk wordt of daadwerkelijk archeologische waarden aangetast zullen worden door de nieuwe plannen. Het onderzoek is uitgevoerd conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), versie 4.0 Landbodems, protocol 4002 Bureauonderzoek (Centraal College van Deskundigen Archeologie, 2016). Aanvullend hierop zijn de Haarlemse Richtlijnen voor Archeologisch onderzoek toegepast (Zalinge, A.C. van, P.A.M.M. van Kempen & L. Fialho, 2014).

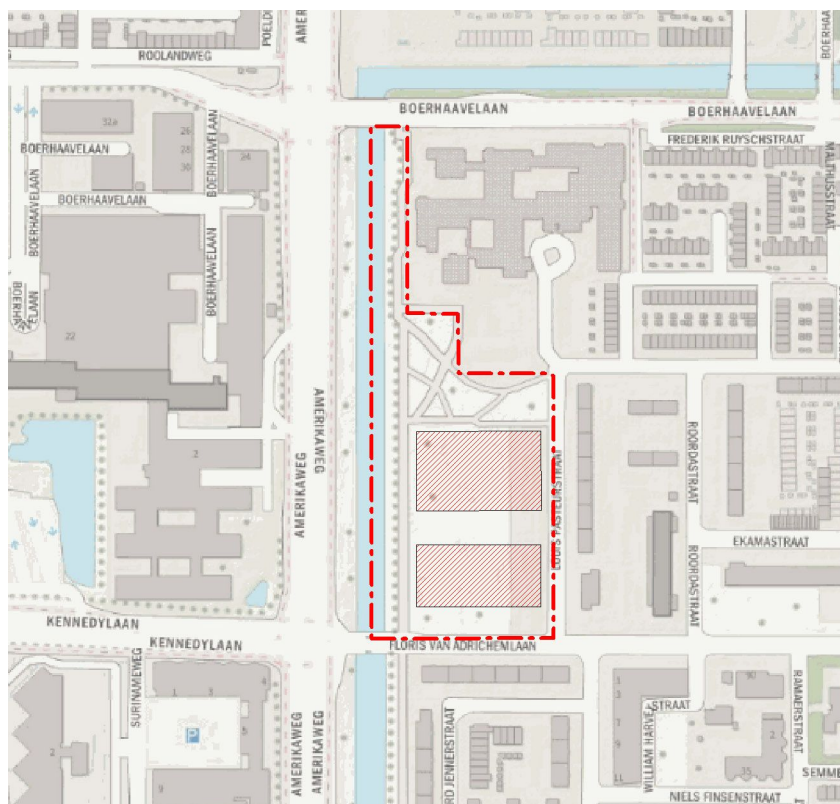


Afbeelding 1: Ligging plangebied Damiate (rood).

1.2 Afbakening van het plan- en onderzoeksgebied

Het plangebied Damiate ligt in het stadsdeel Schalkwijk, aan de westzijde van de wijk Boerhaavewijk (afb. 1 en 2). De locatie wordt begrensd door de Amerikaweg in het westen, de Boerhaavelaan in het noorden, de Louis Pasteurstraat in het oosten en de Floris van Adrichemlaan in het zuiden. In het noorden van dit gebied ligt de Boerhaavekliniek. Hoewel ook dit gebied herontwikkeld zal worden, maakt het geen deel uit van het onderhavige Damiate-plan.

Om de landschappelijke en archeologische context te begrijpen, worden in dit onderzoek ook gegevens uit de directe omgeving betrokken.



Afbeelding 2: Plangebied Damiate aan de westzijde van de Boerhaavewijk. Rood gearceerd de geplande twee nieuwe bouwblokken.

1.3 Administratieve gegevens

Projectnaam	Damiate
Provincie	Noord-Holland
Gemeente	Haarlem
Stadsdeel	Schalkwijk
Wijk	Boerhaavewijk
Buurt	Geleerdenbuurt
Toponiem	Damiate
Kaartblad (1:25.000)	25C
Oppervlakte	28.180 m ²
RD-coördinaat (centrum)	105.190/486.655
gemeentelijke projectcode	LOPA.0.2018
Archis-onderzoeksnummer	4610052100
AMK-terrein	nvt
Waarnemingnummer(s)	nvt
Type onderzoek	Bureauonderzoek
Versie rapportage	1.3
Datum rapportage	13 februari 2019
Opdrachtgever	Crevasse Advies dhr. dr. R.F.B. Isarin
Uitvoerder	Arcure drs. D.A. Bente Gasthuisstraat 12 6981 CS Doesburg 06-24831553
Auteur/	
Senior archeoloog	drs. D.A. Bente
Actorregistratienr.	33909572 d.bente@arcure.nl
Bevoegde overheid	Gemeente Haarlem
KNA-versie	4.0

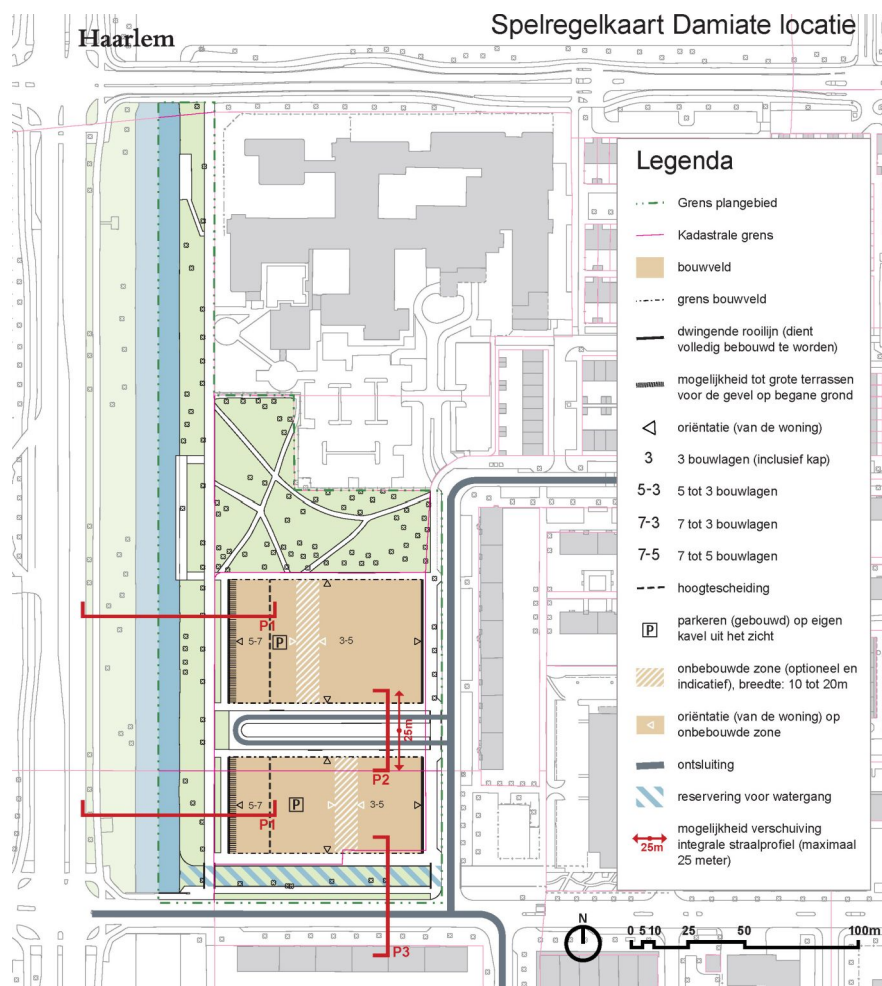
1.4 Huidige situatie en toekomstig gebruik

Tot voor kort stonden op het terrein de gebouwen van het vroegere Damiatecollege, in oorsprong een technische school (LTS), waarvoor de bouwvergunning in 1971 werd afgegeven (Noord-Hollands archief, Haarlem, toegangsnummer 2269 bouwvergunningendossiers

(bouwtekeningen) van de Dienst Bouw- en Woningtoezicht te Haarlem, vergunningnummer 264B1971). Recentelijk zijn deze gesloopt en daarmee is het terrein momenteel vrij van bebouwing.

Voor de nieuwe ontwikkeling heeft de gemeente een stedenbouwkundig plan op hoofdlijnen opgesteld ("Spelregelkaart")(Gemeente Haarlem, 2016). Dit voorziet in twee bouwblokken, met in het zuiden een nieuwe gracht (zie afb. 3). Inmiddels heeft ontwikkelaar BEMOG dit middels een gedetailleerder ontwerp nader uitgewerkt. Er zullen 132 woningen gebouwd worden, zowel appartementsgebouwen, als rijwoningen, met daartussen gedeelde hoven. Onder de beide bouwblokken komen parkeergarages met daarop een leeflaag met tuinen (www.dedamate.nl, geraadpleegd op 25-5-2018).

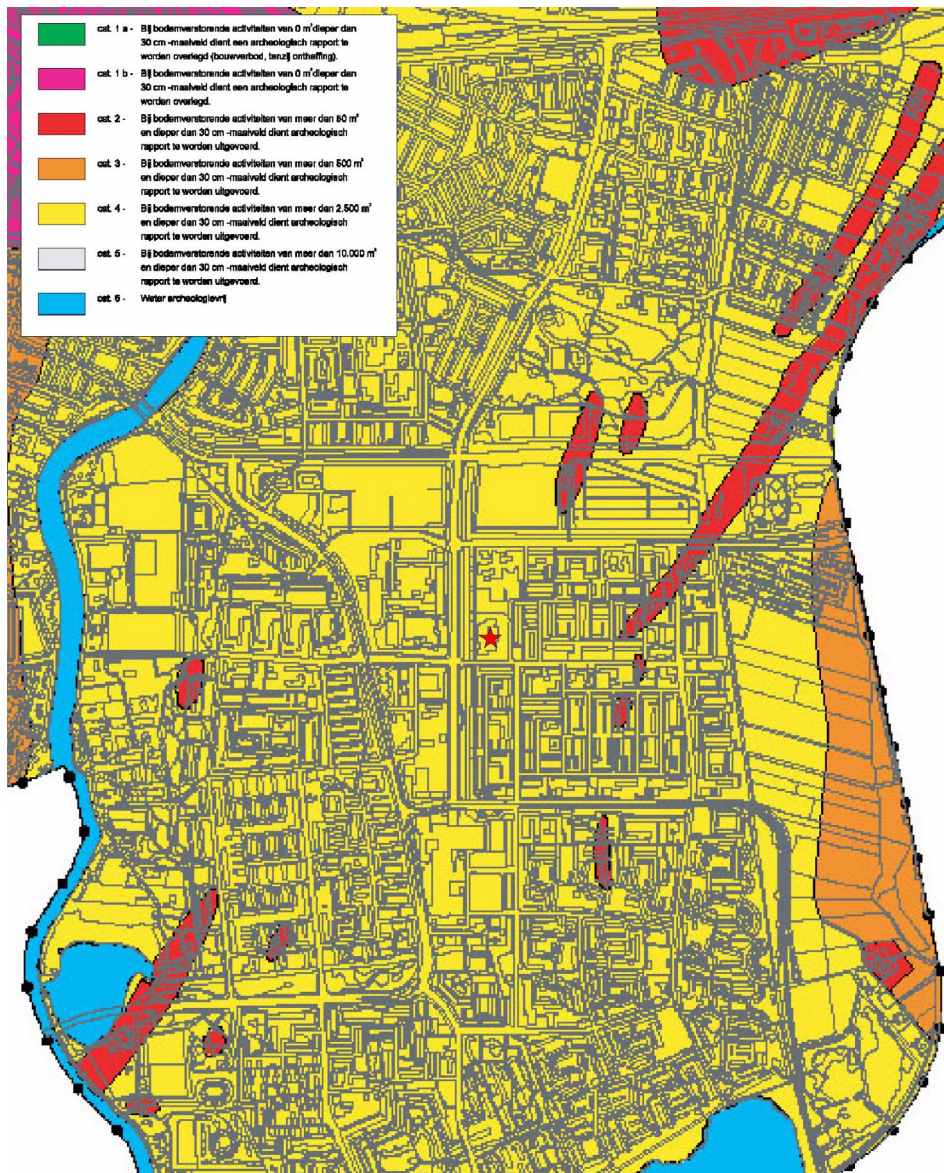
De impact op de bodem, en daarmee op mogelijk aanwezige archeologische waarden, zal bestaan uit het graven van bouwputten voor de parkeergarage en de gebouwen, het aanbrengen van funderingspalen, het graven van wegcunetten voor de nieuwe ontsluitingswegen, het uitgraven van de nieuwe zuidelijke gracht en van nieuwe kabel- en leidingtracés. De exacte diepte van deze bodemingrepen is nog niet bekend.



Afbeelding 3: Stedenbouwkundig plan ("spelregelkaart"). Bron: gemeente Haarlem.

1.5 Overheidsbeleid

Momenteel geldt voor het gebied het bestemmingsplan "Schalkwijk-Midden". Hierin heeft het plangebied een dubbelbestemming "Waarde – archeologie 4". Hier worden archeologische sporen in een lage dichtheid verwacht. Deze waarde komt overeen met de beleidsclassificatie 4 van de Archeologische Beleidskaart Haarlem (zie afb. 4), volgens welke archeologisch vooronderzoek vereist is voor plangebieden groter dan 2500 m² en bij verstoringen dieper dan 30 cm –Mv. Voor het nieuwe bestemmingsplan voor Damiate gelden vanwege deze vigerende beleidskaart dezelfde eisen. Met een grootte van 2,8 ha en vanwege de geplande bodemingrepen, waaronder parkeergarages, overschrijdt Damiate deze vrijstellingsgrenzen.



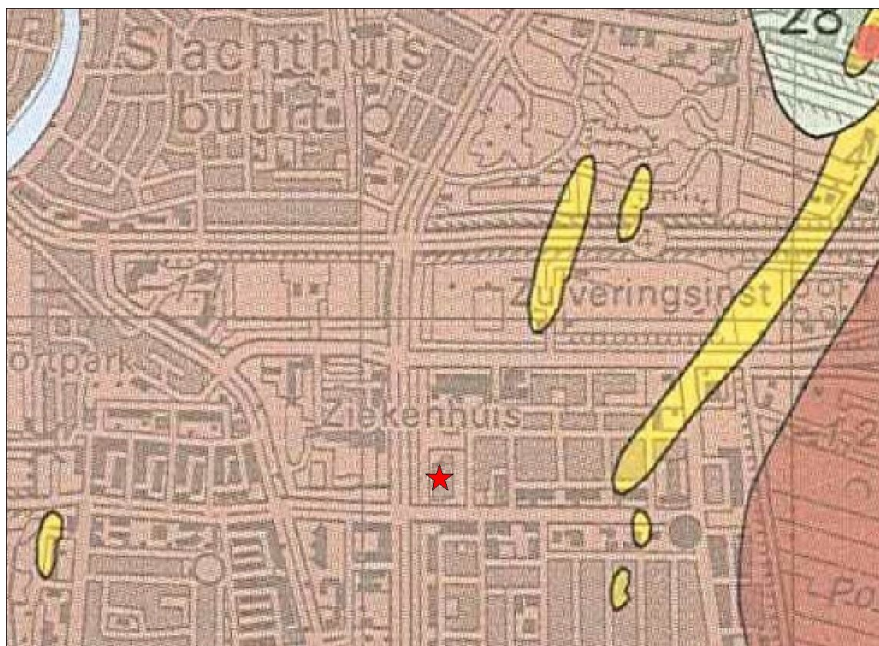
Afbeelding 4: Plangebied (rode ster) op de Archeologische Beleidskaart Haarlem. De rode banen (categorie 2) zijn vroegere strandwallen. Bron: gemeente Haarlem.

2 Resultaten

2.1 Landschapsgeschiedenis

De vorming van het landschap rond het onderzoeksgebied is bepaald door haar ligging in een kustzone (Vos, P.C. & J. Bazelmans, 2011; Vos, P. & S. de Vries 2013). Vanaf het vroege Holoceen (vanaf ca. 12.000 jaar geleden) vormden zich langs de kust strandwallen (Oude Duinen, opgebouwd uit zand), met daarachter een uitgestrekt waddegebied (geomorfologische eenheid: strandvlakte). Toen daarop de zeespiegel steeg, zijn de strandwallen steeds verder naar het oosten opgeschoven, tot ten oosten van Schalkwijk. Rond 3.850 v. Chr. nam de zeespiegelstijging af en verplaatste de kustlijn zich naar het westen, waarbij nieuwe strandwallen werden gevormd. Hierdoor raakte vanaf ca. 2750 v. Chr. de vroegere kustvlakte achter deze nieuwe wallen afgesloten van de zee en vormde zich hier een lagune, waar veen begon te groeien. Ook de strandwallen raakten met veen bedekt. Tot in de Middeleeuwen bleef dit veengebied intact. Vanaf de 11e eeuw werden dergelijke veengebieden, net als in het gehele Hollands-Utrechtse veengebied, systematisch ontgonnen met smalle, opstreckende percelen.

Door de ontginningen erodeerde de top van het veenpakket, daalde het maaiveld en kregen in de Late Middeleeuwen overstromingen vat op het gebied, waarbij er hier en daar klei afgezet is (IJ-klei). Tot het begin van de jaren 60 van de vorige eeuw bleef het gebied in gebruik als veenweidelandschap. Toen begon de aanleg van de wijk Schalkwijk, waarbij een tot ca. 3,5 m. dik pakket ophoogzand is opgespoten (zie onder). Rond 1971 werd in het tot dan onbebouwd gebleven westelijk deel van de wijk het Damiatecollege gebouwd.



Afbeelding 5: Geologische situatie in en om het plangebied (rode ster). Geel: Duinzand (Oude Duinen) op strandwalzand. Lichtbruin: Veen, plaatselijk bedekt met een dunne laag IJ-klei, op strandwalzand. Donkerbruin: Veen op zeeklei. Bron: Blokzijl, J., W. Dubelaar, e.a., 1995

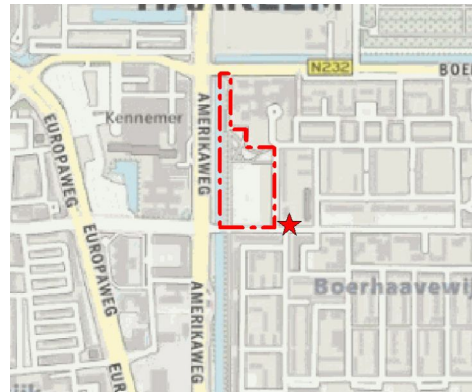
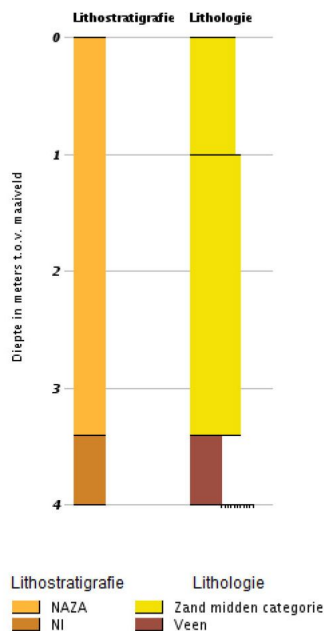
Volgens de vereenvoudigde geologische kaart van Haarlem en omstreken (zie afb. 5), die mede ten grondslag ligt aan de Archeologische Beleidskaart van Haarlem, alsmede volgens de paleogeografische reconstructiekaarten, lag het plangebied in een zandige strandvlakte (Blokzijl, J., W. Dubelaar, e.a., 1995; Vos, P.C. & J. Bazelmans, 2011; Vos, P. & S. de Vries 2013; zie ook De Jong 1987 en 1996).

Bovengenoemde landschappelijke ontwikkelingen hebben de bodemopbouw bepaald. Omdat het gebied ten tijde van de kartering voor de landelijke Bodemkaart 1: 50.000 in de bebouwde kom lag, zijn er geen bodembeschrijvingen beschikbaar. Uit een geologische boring ongeveer 20 m ten zuidoosten van het plangebied (zie afb. 6), blijkt dat daar het ophoogpakket tot ca. 3,4 m -Mv (= 2,80 m -NAP) reikt. Dit stemt overeen met de bevindingen van een archeologisch booronderzoek ca. 500 m zuidelijker (Groot 2012). Onder deze zandlaag ligt een veenpakket dat tot minimaal 4 m -Mv (= 3,40 m -NAP) doorloopt. De zandige strandvlakteafzettingen zijn in deze boring niet bereikt. Dit beeld is bevestigd door de verschillende archeologische booronderzoeken om het plangebied (zie het volgende hoofdstuk).

Ongeveer 300 m ten zuidwesten van het plangebied zijn in de jaren 80, bij de aanleg van het FIOD-gebouw tussen de Europaweg en de Surinameweg door de toenmalige Rijks Geologische Dienst waarnemingen in de bouwput verricht (De Jong 1987). Daarbij bleek het veenpakket ter plaatse te reiken tot 3,03 m -NAP. Daaronder lag zand, mogelijk duinzand. Eenduidige wadafzettingen waren vanaf 3,67 -Nap en dieper te herkennen.

Boormonsterprofiel

Identificatie: B25C0974
Coördinaten: 105280, 486550 (RD)
Maaiveld: 0,60 m t.o.v. NAP
Dieptetraject t.o.v. Maaiveld: 0,00 m - 4,00 m



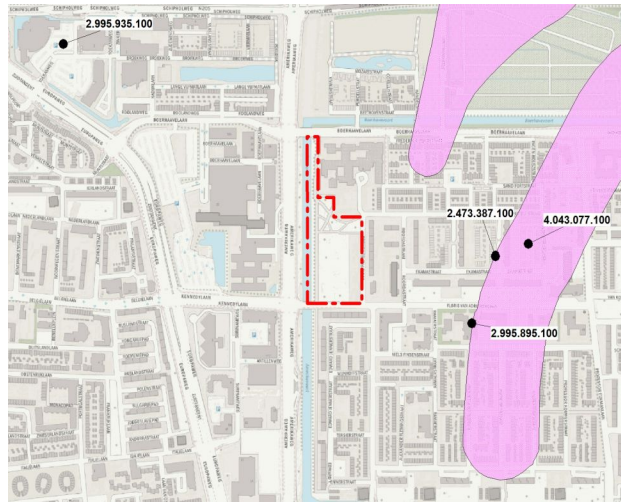
Afbeelding 6: Boorprofiel van geologische boring uit 1994. Op het kaartje rechts de positie van deze boring. Bron: Dinoloket.

2.2 Archeologie

Bekende archeologische waarden

Ten oosten en noordoosten van het plangebied liggen volgens de Archeologische Monumentenkaart (AMK) terreinen van archeologische waarde (zie afb. 7; paars). Dit betreffen de in het vorige hoofdstuk beschreven strandwallen, inclusief een bufferzone er omheen, die door de gemeente Haarlem zijn aangewezen tot archeologische terreinen. Op deze strandwallen worden bewoningssporen vanaf het Laat Neolithicum tot en met de Romeinse Tijd verwacht.

Uit het plangebied Damiate zijn geen archeologische waarnemingen bekend. Er omheen wel (afb. 7). Ongeveer 260 m ten oosten van het plangebied, tussen de Ekamastraat en Floris van Adrichemlaan, is een fragment aardewerk uit de late IJzertijd aangetroffen (nr. 2995895100). Verdere gegevens over de context en de exacte vondstomstandigheden zijn niet bekend.



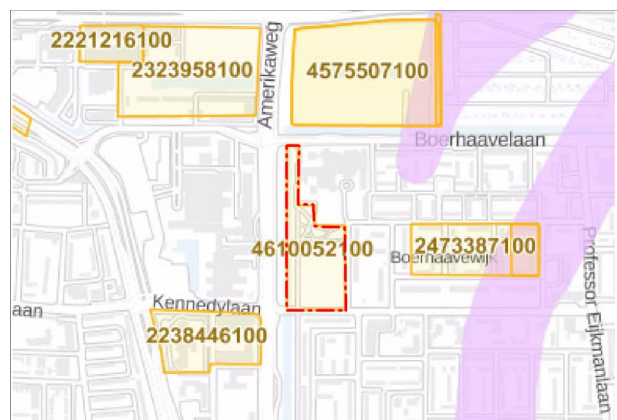
Afbeelding 7: Bekende vondstmeldingen om het plangebied. In paars de ondergrondse strandwallen, die door de gemeente tot terreinen van archeologische waarde zijn verklaard. Bron: Archis, RCE.

Iets ten noorden van deze registratie liggen twee vondstmeldingen die samenhangen met archeologisch boor- en proefsleuvenonderzoek t.b.v. nieuwe woningbouw (nrs. 2473387100 en 4043077100). Hierbij werden op de strandwal resten van een akkerlaag gevonden, met vondsten die deze laag in de 17e tot 20e eeuw dateren (Wullink 2015; Hakvoort 2017). Ten slotte staat ongeveer 500 m ten noordwesten van het plangebied een vondstmelding geregistreerd (nr. 2995935100). Deze komt voort uit een in 1987 uitgevoerde veldverkenning door de werkgroep Haarlem van de AWN-afdeling Kennemerland (Numan 1988). Hierbij werd in het toen laatste onbebouwde restant van de Romolenpolder aardewerk uit de 11e/12e eeuw en uit de Nieuwe Tijd gevonden. De context (resten van een boerderijterf ter plaatse?; met de mest aangevoerd stadsafval?) is onbekend.

Rond het onderzoeksgebied zijn in de afgelopen twaalf jaar meerdere archeologische onderzoeken uitgevoerd. Het betrof zowel gecombineerd bureau- en booronderzoek, als proefsleuvenonderzoek (zie afb. 8). De twee onderzoeken ten oosten van het plangebied (2473387100) zijn al aangehaald. Ten zuidoosten van Damiate is een booronderzoek verricht, dat tot maximaal 1,20 m Mv reikte en waarbij de oorspronkelijke bodemopbouw tot het strandzand verstoord bleek te zijn (nr. 2238446100: Holl & van der Zee, 2009). In het noordoosten, aan de Schipholweg, zijn twee booronderzoeken uitgevoerd (2221216100; Groot, 2009 en 2323958100; Exaltus & Orbons, 2011). Daarbij werden geen vondsten gedaan. Ook wees de bodemopbouw er op, dat de kans dat er vindplaatsen zouden liggen, gering was. Anders ligt dit bij de booronderzoeken in het noordoosten (4575507100: Nales, 2016; Nales, 2017). Uit boringen in het oostelijk deel, waar een strandwal aanwezig is in de ondergrond, kwamen onverbrand bot, houtskool en vuursteenfragmenten. In december 2017 is hier

vervolgens een waarderend proefsleuvenonderzoek uitgevoerd, maar de resultaten hiervan zijn nog niet bekend. Wel heeft het aangehaalde karterende onderzoek van Transect (Nales 2017) in het plangebied H023 Oost, tussen de Amerikaweg en Boerhaavelaan, duidelijk gemaakt dat de precieze begrenzing en morfologie van de strandwallen kan afwijken van de situatie zoals weergegeven op de Vereenvoudigde geologische kaart van Haarlem en omstreken (Blokzijl, J., W. Dubelaar, e.a., 1995). Dit zal met name te wijten zijn aan de dichtheid van het boorgrid dat t.b.v. de geologische kartering is gehanteerd. Er zijn echter geen aanwijzingen die het waarschijnlijk maken dat zich ter plaatse van het Damiateterrein een onbekende en ongekarteerde strandwal bevindt.

Al met al wijzen de waarnemingen op het beeld, dat alleen op de strandwallen vindplaatsen voorkomen en dat er in de strandvlakte geen bewoning plaats vond. De resultaten van deze onderzoeken bevestigen de in het vorige hoofdstuk beschreven landschapontwikkeling en bodemopbouw. Ook bleek doorgaans de top van het veenpakket, tot de jaren 1960 het oorspronkelijke maaiveld, geërodeerd door het opbrengen van het ophoogzand en de aanleg van de bebouwing.



Afbeelding 8: Eerder archeologisch onderzoek rond het plangebied. Bron: Archis, RCE.

Historische situatie

Zoals in het vorige hoofdstuk beschreven, is het veengebied in en om Schalkwijk vanaf de 11e/12e eeuw ontgonnen. Bij de typische verkavelingsvorm die hierbij ontstond, met langgerekte, zogenaamde opstreckende percelen, lagen de boerderijen aan de ontginningsas. Soms komt het voor dat de gehele dorpsbebouwing een eind verder op de kavels werd verplaatst. Dit is bijvoorbeeld in Assendelft gebeurd, een iets vroegere ontginning (10e eeuw). Er zijn geen

aanwijzingen dat het plangebied ooit aan zo'n ontginningsas of verplaatste dorpsas gelegen is geweest (zie afb. 9). Toen als gevolg van de ontginningen en de verbeterde afwatering van het gebied het maaiveld daalde, volgde inpoldering, waarschijnlijk in de Late Middeleeuwen. Het plangebied ligt in de Romolenpolder, genoemd naar de Romolen, die de polder bemaalde, en voor het eerst wordt genoemd in 1456 (www.molendatabase.org).

De oudste gedetailleerde kaarten van het gebied, uit resp. 1590¹ en 1615² geven geen aanwijzingen voor bewoning of bebouwing in het onderhavige Damiate-terrein.

Op de vroegste topografische kaart uit omstreeks 1830-1850, en mede gebaseerd op de kadastrale minuut van 1832, is het plangebied als weiland te herkennen, zonder enige bebouwing (afb. 8). Tot de aanleg van de Boerhaavewijk in de jaren 1960 veranderde dit beeld niet.



Afbeelding 9: Het plangebied geprojecteerd op de

2.3 Bodemverstoringen

Mogelijk is de top van het oorspronkelijke veendek verstoord door het ca. 3,4 m dikke zandpakket dat bij het bouwrijp maken van de wijk is opgebracht (erosie en samendrukking).

- 1 Noord-Hollands archief te Haarlem, Collectie Kennemerland, inv.nr. 51000363. Thomas Thomasz., Kaart van Haarlem en omgeving, in het bijzonder van de waterwegen rond Haarlem. Datering 1590. Schaal circa 1:10.000. Manuscript. Digitaal te raadplegen via <https://noord-hollandsarchief.nl/beelden/beeldbank/detail/68decdea-61d5-dcf1-1b35-45d03afd6361/media/189b23f5-2dd5-3db0-18cf-04ea23707946?mode=detail&view=horizontal&q=thomas%20thomasz&rows=1&page=1>.
- 2 Archief Hoogheemraadschap van Rijnland te Leiden, toegang 30A Kartografische documenten en technische tekeningen, inv.nr. A-4161 Caertboek van Rynland : [Veerpolder, De Poel, Romolenpolder], vervaardigd door Balthasar Floriszoon van Berckenrode, gedateerd 1615. Schaal circa 1:28.000. Manuscript. Digitaal te raadplegen via https://www.archieven.nl/nl/zoeken?mstart=4&mivast=0&mizig=42&miadt=319&milang=nl&misort=last_mod%7Casc&miview=ldt&mizk_alle=veerpolder.

Raadpleging van de bouwtekeningen uit 1971 toont dat de gebouwen van de school slechts ondiepe "kruip"-kelders kenden³. Het vloerniveau hiervan reikte tot 0,97 m -Mv. Daarnaast was er een liftschacht aanwezig, waarvan de vloer op 1,50 m -Mv lag. Aannemende dat de vloer zelf ongeveer 0,3 m dik geweest zal zijn, vallen de toenmalige vergravingen (ruim) binnen het ophoogpakket. Wel zullen de heipalen tot in de diepere strandvlakte-afzettingen gereikt hebben.

3 Noord-Hollands Archief, Locatie Kleine Houtweg, toegangnummer 2269 bouwvergunningendossiers (bouwtekeningen) van de Dienst Bouw- en Woningtoezicht te Haarlem, vergunningnummer 264B1971; dossiernummer 165.874; doosnummer 1.355. N.B. een funderingstekening ontbreekt in het pakket bouwtekeningen.

3 Gespecificeerde archeologische verwachting

Het plangebied ligt op een vroegere strandvlakte met daarop veen. Het geheel wordt afgedekt met een circa 3,4 m dik opgebracht zandpakket. De top van de strandvlakte-afzettingen ligt op meer dan 4 m -Mv.

De strandvlakte heeft volgens de Archeologische Beleidskaart van Haarlem een lage archeologische verwachting. Dit gebied buiten de strandwallen was te nat en te laag gelegen voor bewoning. Wel kunnen kleine, relatief droge opduikingen in het toenmalige wadengebied gebruikt zijn voor jacht- of extractiekampjes. Agrarische nederzettingen of grafvelden zijn hier niet te verwachten. Het veengebied, dat zich vanaf het Late Neolithicum hier ontwikkelde, was te nat om te kunnen bewonen. Mogelijk dat in drogere delen van het veen nederzettingen uit de IJzertijd of Romeinse tijd kunnen voorkomen. Aanwijzingen hiervoor zijn er niet. Als dit al het geval was, zullen de resten er van met de erosie van de toplaag vanaf de Middeleeuwen en vooral door het opbrengen van het ophoogzand in de jaren 1960 verdwenen zijn.

Pas in de Middeleeuwen wordt het veengebied ontgonnen en vindt er bewoning in het veen plaats. Het plangebied lag echter buiten de oorspronkelijke ontginningsas van het gebied Roopolder, zodat er geen bewoning uit de Middeleeuwen of de Nieuwe tijd te verwachten is. Het gebied is altijd als weiland gebruikt.

Daarmee zouden alleen op mogelijke kleine opduikingen op de strandvlakte archeologische resten uit het Midden- of Late Neolithicum aanwezig kunnen zijn. Als dergelijk microreliëf aanwezig is, ligt het in ieder geval dieper dan 4 m -Mv. Naar verwachting zullen de diepste ontgravingen t.b.v. het bouwplan Damiate (de bouwputten van de parkeergarages en de nieuwe gracht in het zuiden) deze diepte niet bereiken. Wel zullen heipalen de top van de strandvlakte doorboren. De verstoring hierdoor is gering en zou kunnen worden opgevangen door grondvervangende i.p.v. grondverdringende funderingspalen te gebruiken.

4 Conclusie en advies

4.1 Conclusie

Voor het plangebied geldt een lage archeologische verwachting. Dit betreft mogelijke steentijd-jachtkampjes op kleine verhogingen in het toenmalige strandvlaktelandschap. Het is echter niet bekend of dergelijke opduikingen in het plangebied aanwezig zijn.

Omdat de bodemingrepen t.b.v. de geplande nieuwbouw naar verwachting deze horizont op meer dan 4 m -Mv niet zullen bereiken, is er geen bedreiging voor mogelijk aanwezige archeologische waarden aan te nemen. De funderingspalen zullen dit strandvlakte-niveau wel raken, maar de mogelijke verstoring is gering en zou opgevangen kunnen worden met grondvervangende palen.

Jongere archeologische nederzettingsresten of grafvelden zijn niet te verwachten.

4.2 Advies

Opdrachtgever wordt geadviseerd te controleren of er geen ontgravingen dieper dan 4 m -Mv zijn te verwachten en of de gemeente Haarlem, als bevoegd gezag, het gebruik van heipalen acceptabel vindt of grondvervangende funderingspalen wenselijk acht. Indien de bodemingrepen tot boven de 4 m -Mv (= 3,40 m -NAP) blijven, worden geen archeologische vervolgacties geadviseerd.

5 Geraadpleegde bronnen

- ARCHIS, 2017. Archeologisch informatiesysteem *ARCHIS*, beheerd door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Geraadpleegd 25 mei 2018. <http://archis.cultureelerfgoed.nl>.
- Blokzijl, J., W. Dubelaar, e.a., 1995. Vereenvoudigde geologische kaart van Haarlem en omgeving. Rijks Geologische Dienst, Haarlem.
- Centraal College van Deskundigen Archeologie, 2016. *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA): Versie 4.0*. SIKB, Gouda.
- Exaltus, R. & J. Orbons 2011. *Schipholweg, Haarlem, Gemeente Haarlem. Inventariserend Veldonderzoek (IVO-O); Aanvullend bureauonderzoek en verkennend booronderzoek*. ArcheoPro Archeologisch rapport Nr 11040, Maastricht.
- Gemeente Haarlem, 2009. *Archeologische Beleidskaart Haarlem (ABH)*. Haarlem.
- Gemeente Haarlem, 2016. *Poort van Boerhaave-Damiate. Stedebouwkundige randvoorwaarden*. (gemeente Haarlem, Raadsinformatiesysteem d.d. 2016-3-30).
- Groot, R.W. de, 2009. *Plangebied Schipholweg (VMBO-school), gemeente Haarlem: archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend onderzoek*. RAAP-notitie 2959, Leiden.
- Groot, R.W. de, 2012. *Plangebied Aziëweg/Briandlaan, gemeente Haarlem; archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek*. RAAP-notitie 4207, Weesp.
- Hakvoort, A. 2017. *Plangebied Wamstekerstraat in Haarlem, gemeente Haarlem. Archeologisch vooronderzoek: een waarderend proefsleuvenonderzoek*. RAAP-notitie 6010, Weesp.
- Holl, J. & R.M. van der Zee, 2009. *Planlocatie Belcanto, Haarlem. Een Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van een verkennend booronderzoek*. ADC Rapport 1891, Amersfoort.

- Jong, J. de, 1987. *Enkele geologische gegevens verkregen uit een bouwput in het Haarlemse stadsdeel Schalkwijk*, Haarlems Bodemonderzoek 21, 56-64.
- Jong, J. de, 1996. *Geologische opbouw van het stadsdeel Schalkwijk en het verband met prehistorische bewoning*, Haarlems Bodemonderzoek 30 (1996), 3-29.
- Nales, T., 2016. *Haarlem, H023 Oost Gemeente Haarlem (Noord-Holland). Archeologisch bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek (IVO; verkennende fase)*. Transect-rapport 875. Utrecht.
- Nales, T., 2017. *H023 Oost, Gemeente Haarlem (NH). Inventariserend veldonderzoek (IVO; karterende fase)*. Transect-rapport 1286. Utrecht.
- Numan, 1988. *Werkgroep Haarlem*, in: *Westerheem* 37, 1988-1, p. 205-206,
- Vos, P.C. & J. Bazelmans, 2011. *Atlas van Nederland in het Holoceen. Landschap en bewoning vanaf de laatste ijstijd tot nu*. Amsterdam.
- Vos, P. & S. de Vries, 2013: *2^e generatie palaeogeografische kaarten van Nederland (versie 2.0)*. Deltares, Utrecht. Op 25 mei 2018 gedownload van www.archeologieinnederland.nl.
- Wullink, A.J., 2015. *Haarlem, Wamstekerstraat e.o., Gemeente Haarlem (Noord-Holland). Een archeologisch bureauonderzoek (BO) en inventariserend veldonderzoek (IVO), verkennende fase*. Transect-rapport 623, Utrecht.
- Zalinge, A.C. van, P.A.M.M. van Kempen & L. Fialho, 2014. *Haarlemse Richtlijnen. Aanvullende specificaties voor archeologisch onderzoek in de gemeente Haarlem. Versie 2.0 d.d. oktober 2014*. Gemeente Haarlem, Haarlem.